

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

L Á S Z L Ó J Ó Z S E F.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275

TOLLHEGYEN.

— szeptember 27.

(Mementó.) A katolikus naggyűlésen hatalmas intelem hangzott el. *Prohászka* Ottokár Székesfejervár nagynevű püspöke szolt a „*Divatos uri morálról*”-ról. Ez az intelem pedig megfigyelendő Debrecenben is, annak okáért itt közöljük gondolat menetét:

A divatos uri morál szabaddá teszi a férfit a roszban s leköti javára a nőt a jóban, a kétféle becsületet teremt, s megkövezi az asszonyt abban, amiben menni a férfit, szóval az erkölcsi törvény alól kivonja a férfit s szabaddá teszi a bűnben. Ez a nyomorult világnézet a közgondolkozásba avivive, valóságos irlandi mocsár, amely átázott rétegek mélységéből kikelve, pusztít erdőt, mezőt, — ez az erkölcsi mocsár a nemzet virágát, tavasszát hervasztja s megtingatja az erkölcsi rendben legerősebb intézményünket, a házasságot és a családot. A házasságot konvencionális hazugsággá teszi, s korcs nemzedéket nevel belőle, mert az ilyen elszapodott életnézet nem az egészséges életnek, hanem a penész fiórának a forrása. Ez a korcs nemzedék aztán nem ismer idealizmust, nincs a vérében, a szívében semmi ideál s nyomában föllép egy nyomorult tünet: a megromlott nő olyan nagy számarányokban, amelyekben csak a csatornák patakjaival hasonlítható össze. A pedagógia nemi fölvilágosításai akarja a tulajsgízott érzékiesség életét letörni és a nemek együttes nevelésével, hogy az ösztönöket nemese és a feminizmus már hirdeti, hogy a férfi morállal ismét rabszolgává tették a nőt. A természet szava, az Isten parancsa azt mondja, ne ölj: vért ne ontás; — ne paráznaikodjál, azaz vért ne roants, — ne oroz,

mások véres verejtékkel szerzett vagyonát el ne vedd, — szóval becsüld meg a vért, mert a vérben van a lélek, s abban fogod érezni az erkölcs örömeit, benne óvod meg ifjúkorod lelkesedését, a tiszta vérben óvod meg az örök, szent idealizmust. Anol a nem csilagzata uralkodik, ott a népek élete lealkonyodik; Róma letűnt, mikor a Vénusz Vulgiva lelt az istennője, s ez rontotta meg a nagy Görögországot. És lealkonyodik a mi létünk is, ha a modern világ férfiai elmerülnek a parfümös mocsarakba. A szerelem két léleknek kizárólagos, örök egybeolvadása, minden házasságtörés szentségtörés. Nem igaz, hogy az egyház a nemi viszonyt bűnnek tekinti, s test is az Isten műve, a nemi viszony az Isten akarata, de a nemi viszony ne legyen állati, hanem emberi, a test fejlődjék igazán tiszta vérben s a lélek erejében, de ne foszoljon szét a testnek penészsében. Az emberiséget arra kell nevelni, hogy az erkölcsi érzésnek legyen elég hatalma uralkodni a testben s az irodalmat és művészetet meg kell tisztítani attól a fertőtől, amely a csak úgy ontja az erkölcsi gyöngyöseknek a spóráit. Az anyák pedig éppen úgy vigyázzanak fiaikra, mint a leányaikra. Az egyház és a társadalom, a fegyelem és az etika kezét fogva, meg tudja oldani a nagy problémát, s tud majd teremteni tiszta életet: nőtiszteletet férfierőnyel és tiszta szerelemmel.

nem törvényben biztosított irányba a fejlődésnek, ezt sokan egyértelműnek veszik azzal, hogy Magyarország minden előkészület nélkül mihamarabb iparos állammá alakul át. Akinek közvetlen tapasztalatokon alapuló ismeretei vannak arról, hogy a fejlődésben levő magyar ipar a világverseny minő tényezőivel lesz kénytelen megküzdeni, az első sorban nem arra gondol, hogy itt az aratásnak gazdag tere fog nyílani, hanem a vetésre függeszti szemét és annak megérlelését igyekszik biztosítani.

Az ipari termeléshez első sorban megfelelő munkaerő kell. Nem elég a kinálkozó tőke és vállalkozási kedv, ha az iparral foglalkozóknak nincs meg a kellő szakképzettsége, intelligenciája, műveltsége, tekintélye és tisztellete. Mert hiába sopánkodunk iparunk lassu fejlődésén, ha a tanonctelvével nincs képesítéshez kötve és ha a felszabadult iparos nagyrésze alig tud írni, olvasni; hiába sopánkodunk, ha az ipari foglalkozást lenézzük és incselkedő uri gyermekeinket büntetésképpen az iparos pályával ijesztjük; hiába sopánkodunk, ha még az iparos szülő is tehetségebb gyermekét nem az iparra, hanem hivatali pályára tereli és hiába sopánkodunk, ha egy kivételképpen iparral foglalkozó főúrral, ezonnal „ipargróf” vagy „cognacgróf” epithetonokkal csufuságra járunk,

Magyar ipar és technika.

A „Szabadság” nak írta: **K. Jónás Ödön**, a műegyetem rektora.

— Két közlemény. —

Budapest, szeptember 27.

(I.) Mióta a gazdasági függetlenség nem egyes pártok jelszava többé, ha-

A MAGYAR IRODALOM.

1867-től máig.

Írta: **Gáspár Imre**.

— szeptember 27.

(II.) Az egyes műfajok állapotát a következőkben foglalhatjuk össze:

- 1.) Nincs időnk hosszú regényt írni, a hosszabb novellát kereszteltük el regénynek, pedig lényileg más ám a kétő;
  - 2.) Nincs időnk röviden írni, azért a novellát — melyet különben sem igen honorálnak és olvassunk, — egyszerűen kitörölték az élők sorából;
  - 3.) Irunk tárcában mindent, ami nem is tárcá, például rajzot, ami olyan emberi alakhoz hasonlít, akinek vagy szíve, vagy feje, vagy lába van, de együtt a hármát sohasem láttaja.
  - 4.) Irunk ujségeiket, a minőket megrendelnek.
- Hát a verses műfajokkal hogy állunk? Lirai verset irunk, de szellemesen összeházasítottuk már a prózával. Polgári házasság utján. Pl. a Heitai-főle kuplék, a melyek közt különben oly pompás valami is akad, mint volt néhány év előtt a „Hőember” dala, a „Koboz” heti-versei a „Pesti Hírlap” ban és az „Az Ujság” ban.
- Dante, Goethe, Madách műveiből ezer meg ezer bölcselmi eszmét, lírai motívumot válogathatunk ki. Az ő lángelméjük óriási energiával lévén párosulva, a sok részt erős,

egységes nagy koncepcióvá tudták forrasztani. Ma nincs ily erőteljes lángelme; ha születnék, lehet ő is csak lírai ciklusokban, epigrammák, maximák töredékeiben csillogtatná tehetsége drágaerőit.

Olyan az irodalom, mint kora. Egységes, nagy koncepciókra képtelen, inkább részletmunkára alkalmas, ebben bravuros és virtuóz.

Az élclapok néhány évfolyamából lehetne egy-egy juvenális kötetet leszűrni, de ez többek telenségeknek extraktuma lenne; csakugy nincsen nagy szatirikus, mint a hogy nincs óda költő. Azt hinné az ember, hogy a kétségbeesések, a csalódások e korszakában az elégia holdfénye ragyog méla búbájának fonségében. „Egy falusi temetőben” (Gray), „A holló” (Poé), „A harang” (Schiller), „A lábas óra” (Longfellow) tulajdonképpen tágabb, vagy szűkbb körű elégiai. Kisfaludy Károly „Mohácsa”, Petőfi „Szülőföldemen” című költeménye, Arany, Tompa elégiai még közelebbi példák a magyar költő-nemzedék számára. Elégiák dalciklusokká törnek, vagy pedig dalok hosszú lírai költeménynyé nyújtózkodnak, de anyira bijján az egységnek, az alaphangnak, a belső formák érzékének, hogy tulajdonképpen egy műfaj keretébe sem illenek. Rhapézodiák, fantazmagóriák, dithirambok és ég tudja még mik, itt ott lendülettel, máshol a bensőségét vesztett poézis korzakaiban oly bőven termő figurák (kivált ragyogó ellentétek) esattanós

pointek csillámló ékítményeivel s más ily medret, szabályt, összhangot nem ismerő kísértetezések, képpé nem alakuló csodás színek, dallammá nem sorakozó bűvös hangok fogadnak bennünket a kötetekben, de tökéletes formájú költemények — úgy, amint szokot a valódi nagy költők írják, a nélkül, hogy különösen törekedtek volna a forma e bevégeztségére — nem születnek többé. Endrődi „Miss Mária” je, „Visszavárlak” c. költeménye gyönyörű csodaszép alkotás, de bajos lenne tartalmát ex abrupto elmondani, s bajos lenne meghatározni, micsoda műfajból való legyen?

Vannak aztán poémák, — bőven találkoztunk velük a régi „Vasárnapi Ujság” hasábjain — a melyekben meg éppen nincs egyéb törekvés, mint valamely külső, vagy belső forma tökéletes eltalálása. Ezek csakugyan tökéletes elégiai formák, vagy ha nem egyebek, tökéletesek a magyaros nyelv tisztaságának szempontjából. Jelentéktelen dolgok, tehát nem jöhetnek számításba a modern poézis jellemzésénél. Mint Petőfinél egész nemzedékek utánózták a szilajságot, úgy utánózzák egész nemzedékek az Arany János jámborságát. Itt van ezen urak egész légiója. Pompás fajsokla, a melynek eszébe sem jut, hogy Magyarország egyetlen országa Európának, melyben tölgy-rangotégek vannak. Csak hogy ezek nemcsak szabályosak, mint a Gyulai Pál híres „südevésző” fácskaja, de óriások is.

Ha a külföldihez hasonló képzett és intelligens magyar iparos osztályt akarunk teremteni, előbb társadalmi felfogásunkon kell változtatnunk.

És változtatnunk kell úgy az alsóbb, mint a felsőbb rétegekben, a mennyiben az iparosság tudományos képzettségű vezetője a mérnök, de ma még ez a hivatás is kizárólag kenyérkereső gyakorlati foglalkozásnak tekintetik, mely csak azoknak való, akiket a megélhetés kényszere terel ebbe az irányba. És ehhez képest kialakult egy felfogás, mely például a jogi tudományok művelését még mindig előkelőbb, uribb életcélnek tekinti s ez a felfogás szülte aztán a művelődésnek azt az egyoldalúságát, amely „akadályozza a magyar társadalom teljes kiforrását”.

De akadályozza ez a felfogás, a nemzeti vagyon értékének a rohamos emelkedését is, amelynek — hogy messzebb ne menjünk — a szomszéd Ausztriában tanui vagyunk. Ameddig nagybirtokosaink meg nem győződnek róla, hogy mezőgazdasági iparágakai csak azok létesíthetnek, akik értenek is hozzá és e szakértelem megszerzése végett fiaikat a műegyetemre külderi el nem kezdik, addig Magyarország nem szűnik meg őstermelő állam lenni és földjének kincseit sohasem fogja saját javára kiaknázni tudni.

Ezt a társadalmi reformot, melyre nekünk oly nagy szükségünk van, kellene szomszédainktól mislőbb eltanulni.

Semmit sem üdvözlőnk melegebben, mint ha mielőbb megindulna az átalakulásnak e szükséges folyamata s nemzetünk ifjúságának még nagyobb percentje kerülne a technikai pályákra.

Rá is mutatunk arra a társadalmi

rétegre, melynek képviselőit a műegyetemen annál nagyobb örömmel látónok, mert ez a réteg a mérnöki pályának — hogy úgy mondjuk — nagyobb társadalmi népszerűséget szerezne, a nélkül azonban, hogy a kenyérkeresetre utalt ifjúságnak, a már ma is túlterhelt mérnöki pályán való előhaladását akadályozná. Közgazdasági szempontból oly fontos dolognak tartjuk a nagy földbirtokok és vagyon képviselőinek a jogi pályáról a technikai pályára való terelését, hogy ha csak egy második műegyetem felállítása útján volna is elérhető, még ezt az áldozatot sem tartanók nagynak, szemben az általa elérhető anyagi és erkölcsi haszonnal.

A jelen viszonyok között azonban egy második új műegyetem tulprodukcióra vezetne; azért a gazdasági függetlenség közelgő korszaka csak arra készítenk minket, hogy a műszaki pályákra lépő fiatalok tudományos képzését jobban mélyítsük és gyakorlati kiképzését magasabb fokra emeljük.

Politikai hírek.

A konstantinápolyi nagykövet menesztése Calice báró, monarchiánk konstantinápolyi nagykövete, mint azt hetekkel ezelőtt megirtuk, megváltik állásától. Ő felsége ez alkaiommal a következő legfelsőbb kéziratot intézte hozzá:

Kedves báró Calice!

Közel 53 évi közszolgálat, s a Szultán 6 felségénél 26 éven át rendkívüli és meghatalmazott nagyköveti minőségben kitűnően teljesített szolgálata után, ezen állásától való felmentését és az állandó nyugállományba leandó átvételét kérelmezte.

Vannak tehát szabályos és szabálytalan talentumaink, de késik, szörnyen késik a ragység, melyben a szabály is impozáns módon nyilvánosnak meg.

Emlékszünk még az Asbót János nemcsak szellemes, de minden támadás dacára találó és igaz párhuzamára s annak bizonyítására, hogy valamely kor minden terén működő vezérembereire rányomja saját bélyegét, a minek következtében bizonyos hasonlatosság áll elő a kor uralkodó áramlatának irányában működő lángelmék közt. Ily benső egyezés, a szellem hasonlatossága volt meg az Asbóth zseniális tétele szerint, történelmünk a három egy másra következő korszakában, ezek között: Gróf Széchenyi István — Vörösmarty Mihály, Kossuth Lajos — Petőfi Sándor, Deák Ferenc — Arany János.

Csak a rövidlátás nem látja azt a rokonságot, mely ott van a haza jövője fölött keseregő Vörösmarty Mihály s a haza sorsa fölött kétségbeeső Széchenyi gondolkozásában; a Kossuth Lajos és Petőfi Sándor forradalmi lelkében s Deák Ferencnek és Arany Jánosnak meghiggadt állami és társadalmi viszonyok élére illő szellemeik között.

Irányuk, szabályuk volt s talán azért zines korunknak sem nagy államférfie, sem nagy költője, mert maga sem ismer irányt, maga sem ismer el semmiféle szabályt! Irányok, szabályok ellen harcol a kor; lerombolásuk után ugyan-e kövekből fog új irány, új szabály fölépülni s talán az hozza meg, sőt bizonyosan meghozza minden téren a maga kifejezőit.

A nő ellen vétkezik a régi nagyok kardját emelgető epigon, a modern író lépten-nyomon s a midőn ezt cselekszi, saját anyjától rabolja el a tisztelet nimbuszát, saját nevének ad jogot a női méltóság lábaltáprására, a hitvesi hűségről való megfélekedésre, a házasság szentségének meg-

résére, saját nevének meggyalázására, nővérét s ha atya, úgy leányát szolgáltatja ki a gyalázatnak. Az ifjabb Dumas kezdi meg ez az irányt, de már belátja, hogy tulzásba esett. „Szokott hibáim tulzásába estem, irta „Nők barátja” című darabjáról. „Irtam erkölcstelen darabokat” — folytatja ugyan ő, — „írok tehát illetlent is. Ez előrelátható volt. Immár nem a szenvedélyeket, hanem a kicsapongást viszem színpadra.” Az illetlenség, a kicsapongás kultusza öncéllá válik Zolának s akiben aljasság van, az mint író utánozza, mint közönség olvassa műveit.

Ugyancsak arról a darabjáról írva, az ifjabb Dumas csaknem vezekel nagy bűnéért. Ha látná, hogy fölulmulta e téren Zola. Hol marad el a szegény érzélgős „Kaméliás hölgy” a „Termékenység” hústömeg női mögött! Az ifjabb Dumas még érzi Goethe bűnbánatát, ki megdöbbenve a miatt, hogy Wertherének példája számtalan érzélgős németet csábított öngyilkosságra, azért évek múlva versben szólaltatja meg hűsét, a ki arra szólítja föl a hőbortos ifjakat, hogy „folge mir nicht nach!” A Zolák mindaddig nem vezekelnek, a míg kiadók borderauc-iből úgy találják, hogy számot tesznek a vásárban, hogy a maszlagon még mindig kap az emberiség! — Végre valahára természetellenesnek találja azt az alávalóságot, melyel a modern irodalom rántja sárba a női méltóságot. A női ideál szelid magasztossága, égi fonsége, királyi fenköltsege emelje fel az író, hogy a nő tiszteletében odáig emelkedjék, a hova a magulózó nemzedékek s az összes nagy költők emelkedtek!

„A szív aljassága megérzik a versen”, olvassuk az Erdélyi János fordította Boileauban. Modern írónk igazán nagy kvantumát írhatja jelégének a köiete fölé!

Midőn ezen kérelmének — sajnálattal bár — eleget teszek, Nekem és a monarchiának odaadón, kötelelességűen teljesített kitűnő szolgálatait a legmelegebb köszönetemet nyilvánítom és ez alkalmmal Őt az orsztrák grófi méltóságra emelem, amit elismerésem és állandó nagyrabecsüléssem maradandó emléke gyanánt tekintsem.

Bécsben, 1906. évi szeptember 22-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

A kiegyezés. Budapestről táviratozzák, hogy a kiegyezési bizottság tagjai hétfőn Bécsben újból folytatják tanácskozásait.

A politikai helyzet.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, szeptember 27.

A Ház munkarendje.

Politikai körökben biztosra veszik, hogy a parlament őszi ülészaka nagyon csendes mederben fog megindulni. Ugyanis a magyarországi politikai helyzetet jelenleg a kiegyezési kérdések dominálják. Minthogy pedig a két kormány között csak most indultak meg a tárgyalások, melyek előreláthatólag hónapokat fognak igénybe venni, a parlamentben eme tárgyalások befejeztéig nem igen lehet szó a kiegyezési dolgokról.

Ami a Ház őszi ülészakának munkarendjét illeti, e tekintetben maguk a képviselők is bizonytalanságban tapogatóznak. Ugyanis a delegációkat csak november végére hívták egybe, eddigelé a kormány pedig még nem nyilatkozott, hogy az október 10-én összeülő házat a delegációk összeüléseiig mivel akarja foglalkoztatni.

A kormány mindjárt az első ülésben beterjeszti az 1907. évi költségvetést, ezenkívül több törvényjavaslat fog a Ház asztalára kerülni. Csakhogy ezeknek bizottsági tárgyalása napokat fog igénybevenni, úgy, hogy valószínű, hogy a Háznak, mielőtt érdemleges tárgyalásokba becsatlakoznék, néhány napi szünete lesz.

(A delegációk.)

„Pester Lloyd” ma reggeli számában azt jelenti, hogy a delegációkat november 26-ára hívták egybe. Új delegátusokat nem fognak választani, hanem a júniusi ülészakra megválasztott delegátusok fognak az őszi ülészakában is funkcionálni. Ugyanis tekintettel arra, hogy mindkét ülészak egy és ugyanazon évre esik, a törvénynek azt az intézkedését alkalmazták, mely szerint a delegátusok egy egész évre választottak. Elnökség és bizottságok ugyanazok lesznek, mint a júniusi ülészakában. Helytelen az a feltevés, mintha a régi delegátusok megmaradására való tekintettel a delegációk ismét Bécsben üléseznek; a delegációk ezuttal Budapestben fognak tanácskozni.

Kossuth tanácskozásai.

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, a függetlenségi párt elnöke ma délelőtt tanácskozott Apponyi Albert gróffal és Tóth János államtitkarral a függetlenségi párt értekezleteinek összehívása dolgában. Ugy határozta, hogy a párt tagjait október 10-én d. u. 5 órára hívják értekezletre. A 10-iki ülés előtt amugy sincs szükség értekezletre, mert 10-én csak a következő ülés napirendjét fogják megállapítani.

Jekelfalussy Wekerlénél.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi-miniszter tegnap este, Bolgár Ferencz államtitkár pedig ma reggel érkezett vissza Bécsből. A honvédelmi miniszter még a délelőtti folya-

mán felkereste Wekerle Sándor miniszterelnököt és közölte vele a bécsi tanácskozásának eredményeit. Erre annál inkább szükség volt, mert a miniszterelnök most a költségvetéssel foglalkozik s ebbe természetesen bele kell venni a honvédtüzérség szükségleteit.

Jekelfalussy a honvéd tüzérségről.

Ma egy újságíró kérdést intézett Jekelfalussyhoz a honvéd tüzérség ügyére vonatkozólag. A miniszter kijelentette, hogy még a tüzérség szervezésének ügye még csak az előkészítés stádiumában van, de már is sokkal közelebb áll a megvalósuláshoz, mint az osztrák honvédségé. Én — tette hozzá — szívesen, lélekkel az ügy minél előbb keresztül vitele mellett vagyok, de hogy a tüzérséget már össze, vagy csak tavasszal állítják fel — azt ezidőszert még nem lehet megállapítani.

Az új katonai büntető törvény.

A hadügyminiszterium az új katonai büntető törvény könyv tervezetét megküldötte jóváhagyás végett Polónyi igazságügyminiszternek, ki azt a magyar nemzeti szempontból elfogadhatatlannak találta.

Wekerle utazása.

Wekerle miniszter holnap Bécsbe utazik, hogy résztvegyen a közös miniszteri tanácson, melynek egyedüli célja a delegációk előterjesztése feletti döntés.

A kamara közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

— szeptember 27.

A kereskedelmi és iparkamara ma délután tartotta őszi első, ez év negyedik közgyűlését, melyen Szentkirályi Tivadar elnöklésével Szávay Gyula titkár, dr. Rédei Rezső s. tikká, dr. Rácz Lajos fogalmazó és Szávay Zoltán fogalmazó gyakornok töltötték be az előadói tisztet.

Napirend elején jelentést tett az elnökség az osztrák magyar bank debreceni fiókjának 50 éves fennállása jubileumáról, bemutatta az acetilén-gáz gyártásának legújabb szabályozását; a kisiparosok benzín szükségletének fedezésére vonatkozó újabb rendelkezéseket: a kisiparosok mázagszükségletének ellátását illetőleg tett intézkedéseket. Előterjesztette az állami vállalatok hazai és külföldi anyagbeszerzésének tanulságos statisztikáját, melyből az tűnik ki, hogy a hazai beszerzés arányosága az elmúlt évben is némileg javult, növekedett.

Beterjesztette az árpakivitel körében előforduló rendellenességekre az érdekeltek figyelmét felhívó leiratot is az elnökség; ugyancsak jelentést tett a kamarai illeték-kivetési munkálatok állásáról. Jelentést tett végül az időközi folyó ügyekben tett intézkedésekről, melyeket a közgyűlés helyesléssel tett magáévá.

Napirend soráú Szávay Gyula titkár jelentést tett a kereskedelemügyi miniszteriumban a betegsegélyző és balesetbiztosítási törvénytervezet, továbbá a köztárház-üzvetkezetről alkotott törvénytervezet szakértészetli tárgyalásain a kamara nevében részvételéről és állásfoglalásáról. A jelentéseket a közgyűlés elismeréssel és helyesléssel fogadta.

Az ügyszorgalomról beterjesztett jelentés után, mely adatai közül pl. az ezideig 10,000-et meghaladó évi ügyiratszám a kamara nagymérvű elfoglaltságát tanúsítja, bemutatásra kerültek a kamara felterjesztéseire nyert miniszteri elintézkések, melyek közül kiemelendők: a cukor és szeszipar fejlődésére a kamarának katonai versenytárgyalásokon részvételére, továbbá nagyszámu vasuti panaszra vonatkozó leiratok.

A kamara közösbizottsága jelentést tett az államszegélyes kérvényekre nyert miniszteri elintézkésekről és az újabb felterjesztett kérvényekről.

A kamara 1907. évi költ. égisirányzatát állapította meg ezután a közgyűlés. A kamarai illetékkulcs a régi marad, a kiadások és bevételek nagyjában a régi keretekben maradnak, végeredményben némi felesleg mutatkozik. A kamara bevételének majdnem negyedrészt, több mint 10,000 koronát szánt a szakiskolai segélyekre és szaknevelési ösztöndijakra.

Jelentést terjeszt be a közös bizottság az ösztöndíjas ügyekről, így az állami 600 kor. tanulmányi ösztöndíj végleges kiadományozásáról, a kamarai szakiskolai és tandíjmentességi ösztöndíjakról, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és Wodianer alap segélyeiről.

A kamara kerületében ismét több ipari szaktanfolyamot rendez, így ezidőig terjedt folyamatban vannak: Nagykarolyban szabóipari Mezőtúron cipészipari tanfolyamok.

Ez év telén ismét 3 folytatólagos és 4 új szalmafonótanfolyamot rendez a kamara. A nyáron tanítók számára Kékényesen kosárfonó tanfolyamot tartott a máramarosi iparfejlesztő bizottság.

A hadsereg és honvédség bakkancs szállítási ügyeinél a kamara a kerületbeli kisiparosság érdekeit állandó gonddal figyel és rendez, sz ezekre vonatkozó jelentéseket a közgyűlés helyesléssel vette tudomásul.

A törvényhatósági ipartanácsokba a kamara beválasztotta ismét a régi megbízottait.

Szolnok város bérkoosi szabályrendelete tárgyában a kereskedelemügyi miniszternek oly véleményt adott a kamara, hogy a kocsik számát 40-ről 60-ra emeljék és a hajtók életkora legalább 18 év legyen.

A fényképészipar vasárnapi munkaszünetének keresztülviteli lehetőségeire, továbbá a fényképek és emailképek megrendelésgyűjtésének eltiltására adott a kamara szintén a kereskedelemügyi miniszter felhívására véleményt.

A bortörvényt, mely ugy a gazdák mint borkereskedők érdekeinek meg nem felelő, revizionáltatni kívánja a kamara.

Az adókvető és adófelszólamlási bizottságokban a kamara képviselőinek helyet kér, minthogy a kamara küldötte minden esetre legjobban ismeri az iparos és kereskedő osztályt, másrészt azoknak indokolt és méltányos védelmezése inkább lehető lesz.

Több vásáregedélyezési ügyben és több szesznagykereskedői, acetgyártási engedélyekre nyilatkozott a kamara a miniszterium és egyéb hatóságok kérelmére.

Végül a kerületből több szakiskola segélykérvényét tárgyalta le a kamara és jelentős összeget szavazott meg rendes évi segélyüknek jövő istsolai évre megújítására mivel a közgyűlés, melyen a vidéki tagok is nagy számban vettek részt, véget ért.

KOZIGAZGATÁS.

Adótárgyalások.

(Harmencötödik nap)

— Saját tudósítónktól. —

— szeptember 27.

Az adókvető bizottság a következő polgárok adóját állapította meg:

Deutsch Albert és fiai kereskedők 234 korona, Balajti Elekne élelmező 5 korona, Somlyai Józsefné élelmező 8 korona, Schwarz Ede élelmező 19 kor. 80 fill. Salkovics Minálné élelmező 33 kor. 64 fillér, Diószegi János élelmező 40 korona, Okros Mihálné élelmező 25 korona, Bazkovics József és Wertheimer Samu élelmező 200 korona, Erdei Adolf élelmező 200 korona, Mersler Samu kereskedő 68 korona, Benjámin K. roly szobafestő 25 korona, Prelovsky Antal festő 29 kor. 40 fill. Kleinfaller Emil festő 30 k. r. Rajzó Miklos festőművész 35 kor. Bschbaum Gyula fényképész 77 kor. 70 fillér, Leibolt Vincze fényképész 61 korona, 50 fillér, Gondy és Egey fényképész 120 korona, Lezter József fényképész, Barcsay Miklósné és Társa gőzmalom, Weisz Sándor és Társa gőzmalom 200—200 korona, Bárányi Már gőzmalom 180 korona, Neymayer János mérlegkészi 6 35 korona, Szendrő Sándor hangszerész 95 korona, Schmitt S. hangszerész 240 korona, Szentesi János mütég árus 100 korona, Balog és Vértessy téglagyáros 220 korona, Szliuka István szódavizgyáros 350 korona, Gebauer Károly temetk. váll. 970 korona, Kőcsian Dzsó gyógyszerész 120 korona, Szilágyi Jánosné borjúhus árus 20 korona, Tóth Mihály borjúhus árus 78 korona, 60 fillér, Szathmáry István hentes 25 korona, Papp Sándor hentes 30 korona, Sücs Béla hentes 72 korona, Strébeli Lajos hentes 40 korona, Somogyi Istvánné hentes 46 korona, Dr. Papp Imre hentes 48 korona, Szilágyi János hentes 40 korona, Ifj. Harsányi Gábor hentes 50 korona, Ifj. Nagy Lajos hentes 63 korona, 60 fillér, Morovics Domokos hentes 100 korona, Ifj. Nagy Gábor hentes 50 korona, Balogh József Gábor sertéskezeskedő 253 korona, 80 fillér, Kovács Kálmán és Társa hentes 240 korona, Ifj. Sücs Mihály hentes 114 korona, Ifj. Nagy Lajos hentes 110 korona, Debreczeni Lajos hentes 375 korona, Medgyaszai Sándor hentes 300 korona, Szabó Mihály hentes 500 kor., Vértessy András mészáros 40 korona 72 fillér, Szilágyi Jánosné mészáros 45 korona 21 fillér, Schneck Mózes mészáros 50 korona, Debreceni mészáros társaság 2500 korona, Végh János bormérő 9 korona 82 fillér, Rosner Márton bodega 100 korona 40 fillér, Szatmári András italmérő 24 korona, Lőrinczy Mihály marhakereskedő 144 korona, özv. Kovács Istvánné italmérő 48 korona 50 fillér, Erdei János italmérő 53 korona 61 fillér, Harsányi Mihály fazekas 69 korona, Bőr József italmérő 20 korona, Gyurányi Ajajosné italmérő 55 korona, Pethő Lajos italmérő 45 korona, Kovács Mihály bormérő 125 korona 58 fillér, Sücs Mária italmérő 104 korona 64 fillér, Csikós Ferenc bormérő 80 korona, Huszár Sándor vendéglős 100 korona, Szeredi József 152 korona 52 fillér, Majda Mátyásné bormérő 155 korona, Szöllő és Bortermelő Szövetkezet . . . Hirsch Miklós Ignác vendéglős 410 korona, Szatmári Mihály bormérő 8 korona 6 fillér, Gyarmathy Pálné italmérő 18 korona 29 fillér, Rácz György italmérő 25 korona 84 fillér, Bathory Gábor italmérő . . . Nagy Lajosné italmérő 13 korona 60 fillér, Debreceni H. V. R. T. 208 korona 58 fillér, Termény és Áru raktár 428 korona, 78 fillér, Ipar és kereskedelem bank jutalék 939 korona, 20 fillér, Pataki Zseni kávé 69 korona, 50 fillér, Kiss András kávé 160 korona, Tóth Péter kertész 16 korona, Végh Jánosné 30 korona, Kocsma Mihálné 167 korona, 40 fillér, Nagy Lajosné 279 korona, Marx Józsefné 680 korona, Mezei Gizella bazaros . . Weinberger Bernát borkereskedő 188 korona, Miklósné és társ bazaros 106 korona, Rosenberg Emil bazaros 163 korona, Schwarz Vilmos butor-

kereskedő 250 korona, Borosi Gyuláné női divat árus 50 korona, Hufnágel Józsefné és tsa. divatárus 46 korona, 80 fillér, Stern Róza divatárus 106 korona, Jungreis Mari divatárus 112 korona, Darvas Ede és neje női szabó 221 korona, Danogán és Somossy kereskedő 450 korona, Békés Emil kereskedő 90 korona, Józsa Vinczené és tsa. druggias 154 korona, Löfkovics Arthur ékszerész 564 korona, Brún Zsigmond 200 kor. Stark Márton fakereskedő 270 korona, Darvas Miksa tőzsdés 142 korona 71 fillér, Borsi Lajos és társa kereskedő 160 korona, Félegyházi János kereskedő 200 korona, Ullmann Salamon kereskedő 280 korona, Fekete Jakab kereskedő 160 korona, Kontsek Géza kereskedő 930 korona, Kain Antal gépkereskedő 38 korona 50 fillér, Szveitzer Testvérek gépkereskedő 165 korona, Greczkó Sándorné kereskedő 25 korona, Gellei Dávid képművészt 70 korona 83 fillér, Óvári József műárus 50 korona, Bilkei Dzsóz és Társa képművészt 110 korona, Kocsis János fakereskedő 55 korona 70 fillér, Laczk József mészkereskedő 45 korona, ifj. Fülöp Ignác mészkereskedő 160 korona, Bersos Keta kereskedő 140 korona, Grünwald Bernát papirkereskedő 90 korona, Kovács János petróleum kereskedő 92 korona, Ott Károly kereskedő 184 korona, Horváth István sertéskereskedő 100 korona, Rosenberg Albert özvegye szállító 512 korona, Békés Lajos kereskedő 280 korona, Békés Adolf utazó 90 korona, Schweitzer József műszerész 730 korona, Grünfeld Adolf kereskedő 170 korona, öz. Weisenberg Jakabné terménykereskedő 112 korona.

Debrecen város utépitési programja. Debrecen város közgyűlése a napokban tartott ülésén állította egybe a közúti utak kiépítésének programját, melynek alapján kiépítés alá kerülne a debrecen-ujvárosi ut kiépítésének része 11 fél, a debrecen-szaváti ut 9 km., a debrecen-diószegi ut 12 km., az ujváros-csegei 5 km., utszakasz; ugyanezen utnak folytatása tiszafüredi szakasz 15 km., a debrecen-sámsoni ut 6 km. A városi főmérnök javaslata szerint 3 év alatt építenék ki az utakat. A bizottság javasolja, hogy első sorban a debrecen-ujvárosi, szaváti és diószegi utak kiépítését kérelmezze a közgyűlés a minisztertől.

Egyház és iskola.

Az izr. hitközségi tagok figyelmébe. A Deák Ferenc utcai templomban a mai „Koinidré“ kezdete délután egynegyed 6 órakor. Holnap Jomkipur reggelén az isteni tisztelet kezdete fél 6 órakor. Egyben figyelemztetnek a t. szülők, hogy 6 éven aluli gyermekeiket a templomba magukkal ne hozzák, mert azoknak bebocsátása legszigorúbban tiltva van.

Egy betörő bűnlajstroma.

— **A Rákóczy utcai betörés tette.** —
— **Mikor a kalap idegen lakásba kerül** —

— Saját tudósítónktól. —

— szeptember 27.

Tegnap számunkban megemlékeztünk arról a minden tekintetben érdekes, nagy felforgató végrehajtott betörésről, mely érdekessége dacára is igen kellemetlenül érintette Megyaszy Miklós árvaszéki ülnököt, mivel a betörő éppen az ő Rákóczy utcai lakását látogatta meg.

De azért, mint megírtuk, a lakásból nem vihettek el semmit, mert „működésében“ a ház ura által idejekorán megzavartatott.

Azonban ezenkívül óriási mennyiségű bűntett, betörés, lopás, rablás, nyomja ennek a vakmerő akasztófa virágnak, Goldstein Lipótnak a...

Heves vére, az idegen tulajdon után hevesen dobogó szíve soha egy percre sem hagyta nyugodni. Egész élete folytonos bűntény. És emellett ügyesen tudott mindig kibujni a nyomozások elől. Óriási adag raffinériával van megáldva. Előkellő zsargonban beszél, olykor ha szükség kívánja, a hatás fokozása végett hevesen gesztikulál, mimikája pedig éppen csodálatra méltó. Szóval a modern gazembereknek egy töröl metszett típusa.

A rendőrségen tegnap lett kihallgatva. Itt azt vallotta a Rákóczy-utcai betörésre vonatkozólag, hogy neki esze ágában sem volt oda betörni, vagy onnan valamit elvenni — csupán a nagy szél kalapját befujta a szobába, ő pedig hogy megmentse utána ugrott, mikor aztán a másik szobából zajt hallott, fél hogy betörőnek vélik és ijedtében az ágy alá bujt.

Természetesen a rendőrség nem adott hitelt a mesének, hanem folytatta a nyomozást, melynek, már a délután folyamán jelentős eredménye lett.

Ugyanis Tiszafüredről érkezett a rendőrséghez egy távirat, melyben az ottani csendőrség tudatja, hogy egy nagyarányú, Makón végre hajtott betörés miatt ezt a Goldstein Lipótot országszerte körözik.

Különböző több bűncselekménye is jutott a rendőrség tudomására. Büntették hosszú sorozatát Szabadkán kezdte. Itt egy nyomdávallatnál volt alkalmazva. Egy ideig becsületben élt, de csakhamar a bűn útjára tért. Egy kartársuk halálával koszorura gyűjtött össze vagy hatvan koronát. Ezzel az összeggel aztán eltűnt a városból. Azóta a különböző bűncselekményekből él. Ugyazólván majdnem minden nagyobb vidéki városban szerepelt, leginkább mint lakás fosztogató. De azért nem idegenkedett a rablástól és még azonkívül a csalás mesterségét is erősen kultiválta.

Tehát ezekből látható, hogy a rendőrség jó fogást csinált, mikor ezt a veszedelmes betörőt letartóztatta, így legalább egy időre ártalmatlanná lesz tőve a lakások notárus réme. A nyomozás még mindig folyik, sőt előreláthatólag hosszú ideig el fog tartani, oly sok az ellene felmerülő bűncselekmény.

NAPI HIREK.

Napról-napra.

— szeptember 27.

Pesti rigmusok.

Good by! Good by! — kiáltom én most,
S „Good save the King“ ezt dudolom,
És ezzel tuladtam egészen
Az angol tudományomon.
Lordok, missek, ladyk, bocsánat,
Hogy bit szókincsem ily sovány,
De hisz Magyarhon Angliától
Nagyon, nagyon távol van ám!

Ti vendégjáró nyurga brittek,
Most láthatjátok untalan,
Hogy Magyarország Angliától
Valóban nagyon messze van.
De míg e távol bennetek csak
Duzzasztja az önéretet,
Ránk, magyarokra ez a távol
Csupán lehangoló lehet.

Mert váltig hasztalan dicsérték
Bennünket agyba főbe itt,
S hiába tapsoltok minékünk,
Látván e hon szépségeit,

Tudjuk, hogy e fényen keresztül
Látjátok jól az árnyakat,
Látjátok szívünk rejtekében,
Hogy fájó könnyre köny fakad.

Szülőttei szép Angliának,
Nagyon jól tudjátok ti rég,
Hogy egy ország üdvéhez ékes
Paloták sora nem elég.
S mi éreztük, ha bus szemekkel
Csodáltuk szép hazátokat,
Hogy csak oly ország boldogulhat,
Amely független és szabad!

Fenő.

— **Utazó tanuló ifjak.** Az 6s collegium ifjai között minden évben akad egy-két ifju, kik tudásuk gyarapítása s tapasztalataik gazdagítása végett külföldi tanulmány-utra indulnak. Legközelebb Földessy József II od éves hittanhallgató és Gyikó Károly III ad éves joghallgató hagyják el egy időre a collegium falait, hogy bejárják Olaszországot és Szicíliát.

— **A főorvos helyettes fizetése.** Ez év február hó 1 től helyettesíti dr. Vargha Emil az elhunyt Sárváry Gyula főorvost. A tanács elhatározta, hogy Vargha Emilnek a helyettesítés napjától kezdve folyósítja a főorvosi fizetést, az ő fizetését pedig a városi tisztviselői nyugdíjalaphoz esatolja.

— **A hözgyűlés előkészítése.** A tanács szombaton teljes ülést tart, melyen az október hó 9 iki közgyűlés tárgyait készít elő.

— **A nyugdíjellenőrző bizottság ülése.** A nyugdíjellenőrző bizottság tegnap délután ülést tartott, melyen 4 rendőri igényeségi, illetve biztosítási és kegydíjazási ügyet intézett el.

— **A fakompetencia kiadása.** A tanács elhatározta, hogy a fakompetenciát ez évben nem nov. 1-én, hanem már okt. hó 15-én adja ki.

— **A mikolai ev. ref. egyház.** A folyó évi október hó 7-én délelőtt fél 10 órakor kezdődőleg templomavatási ünnepélyt tart.

— **Kinek szabad kivándorolni.** A kivándorlási törvény részletesen intézkedik arról, hogy kinek szabad kivándorolni s az utlevelet kiállító hatóságok mégsem járnak el a törvénynek megfelelő körültekintéssel. Így legutóbb megtörtént, hogy a Newyorkba érkező hajó utasai közül nagyon sokat visszatérésre kényszerítettek. Ezek közt volt egy házaspár, akik csak vadházasságban éltek; több férfi, akiket agykori gyengeség miatt utasítottak el; egy másik házaspár, ahol a férjnél gyöngélművészetet állapított meg az orvos; egy férfi lopással volt vádolva, egy pedig fertőző betegségben szenvedett; egy 12 éves kislányt, aki 22 éves nővérével utazott, azért utasítottak vissza, mert szülői nélkül vándorolt ki, sőt kényszerítették a nővérét is, hogy hugát visszakísérje. Ezek alapján a belügyminiszter most leiratot intézett Hajduvármegye törvényhatóságához és felhívta az utlevelet kiállító hatóságot, hogy szentül az utlevelek kiadása előtt győződjék meg arról, hogy az illető kivándorlók közegészségi és egyéb tekintetben megfelelnek e a törvény követelményeinek. Ha nem, utlevelet ne állítsanak ki, mert előkerülendő, hogy a kivándorlók hiába való költségbe verjék magukat és aztán visszatérésre kényszerítsék őket.

— **Hamisított ezüst pénzek.** A postahivatalok beszolgáltatásaiban újabban ismét több ezüstérem-hamisítványt találtak. A hamisítványok többnyire önből, horganyból, vagy önből és antimónból készültek és súlyukról, rossz csengésükről, valamint veretük elmosódottságáról ismerhetők fel. A kereskedelemügyi miniszter figyelmeztette a postahivatalokat, hogy az ezüstpénzek elfogadásánál fokozott óvatossággal járjanak el.

— **Osztálysorsjáték.** A mai húzáson a következő nagyobb nyareményeket sorsolták ki:

30 000 koronát nyert: 25726.
20 000 koronát nyert: 43228
10 000 koronát nyertek: 39466 73712.
5000 koronát nyertek: 55199 58303.
2000 koronát nyertek: 1811 2175
 12654 15162 19792 22743 22798 32238 33098
 35455 37456 43228 49344 52044 57239 59090
 61585 64533 64543 66551 76742 78541 81157
 87644 96681 97275 101102 101295 106918
 120875 122088.

1000 koronát nyertek: 6598 7962 9332
 12029 12671 12952 13512 152284 18272
 18985 20566 22364 24443 26603 28531 30723
 31932 33353 37988 46371 52242 55263 57103
 59313 62720 62732 63435 65283 67446 68622
 68645 70121 70343 71572 72556 73262 73582
 76122 77415 79438 80073 80674 81585 82440
 83840 85214 86455 87155 87887 89408 90262
 91632 92150 92739 93778 95958 97400
 113305 11257.

500 koronát nyertek: 1065 1761 2330
 5789 6341 6687 8711 8850 9043 9148 10099
 10435 14780 15772 16883 18031 18007 19168
 19617 21307 21348 25491 27639 26697 27750
 31350 31608 33177 39131 40408 42130 44027
 44574 51393 52311 54106 54539 54637 44892
 54971 57370 57775 57695 64019 60646 621665
 62681 63806 64273 65819 66885 68340 68777
 59550 71241 73189 74376 64569 75811 78502
 79954 84607 86143 87648 89102 89768 90017
 90482 91690 93015 97370 98936 99415 101941
 102249 102618 106567 107944 113342 113583
 116182 116231 116436 119314 120851 122338
 123631 124972.

A többi kihuzott számos 200 koronát nyertek.

— **Nagy postarablás** Kalocsáról táviratozzák, hogy a fülöpszállási postát ma éjjel ismeretlen tettesek kirabolták. Az ellen-szegülő postakocsist súlyosan megsebesítették és 1200 koronát elvittek.

— **Lépfene Egyeken.** A szomszédos Egyek községben a lépfene lépett fel, miért is az illetékes hatóság a zárlatot elrendelte. Ez a járványos betegség más községekben is fellépett az állattartó gazdaközönség nem kis rémületére.

— **x LETZTER JOZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacra 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiállítás a műterem kapubejárataánál levő kis szobában.

— **x Magyar ember nem használ mást, csak a híres Hajdusági pedrót,** mert a legjobb bajusznyesztő és ápolószert az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos! Postán 3 doboz 2 korona 15 fillérért utánvétellel bármentve küld a készítő Grósz Nagy Ferenc gyógyszerész. Debrecen, Kossuth-utca.

— **x Az Arany Bika** kávéházban minden este cigányzene.

A kisvonal elé velette magát.

Életunt cselédleány.

Öngyilkossági szándékból.

— *Saját tudósítónktól.* —

— szeptember 27.

Borzalmas részleteiben idegrázó jelenet játszódott le tegnap este 7 óra tájban Piac-utcában, a Főposta közelében. Egy életunt leány öngyilkossági szándékból az arra robogó Kisvonal elé ugrott. Célját azonban nem érte el, mert a vonat mozdonya nem ölte meg, csupán oly erősen összeroncította tagjait, hogy a szerencsétlen most élet és halál között lebeg és súlyos sérülésektől gyötörve fekszik a kórház sebészeti osztályánál.

Tegnap este kevéssel 7 óra előtt egy zilált tekintetű felbomlott haju fiatal cselédleány rohan ki a Szedlák-palota kapuján és

egyenesen neki szalad a rendes menetsebességgel az állomás felé robogó kisvonalnak. A mozdony természetesen elütötte. Egy pár rövidke pillanatig maga előtt toltta, majd aztán a kerekek maguk alá ragadták és iszonyu roncsolást vittek végbe a boldogtalan teremtés testrészsein.

Sokan az izgatott külsejű leányt s mint magából kikelve rohan a sínpar felé, sokan észre is vették szándékát, azonban végzetes utjában meggátolni nem tudták. És kárba veszett a mozdony vezetőjének minden fáradsága is, mert dacára annak, hogy azonnal fékezett — a mozgásban lévő mozdony kerekei már akkor elvégezték romboló munkájukat.

Óriási néptömeg vette körül az eszméletben állapotban levő leányt. Majd megérkeztek a mentők, kik azonnal beszállították a kórházba.

Csak azután sikerült megállapítani a szerencsétlen személyazonosságát. Csorba Jozsefiának hívják, 17 éves cselédleány. Állítólag szerelmi bánata miatt kereste a halált a zugó, zakatoló könnyörtelen kerekek között. Az annyira óhajtott halál azonban kikerülte. Pedig már egy ízben hónapokkal ezelőtt szintén követett el öngyilkossági kísérletet. Marólugtot ivott. De akkor sem sikerült azándéka. Életben maradt.

Remélhető, hogy szerencsétlen teremtés ez alkalommal is megmentheti az életnek mert bár a karján és a fején szenvedett sérülése igen súlyosak, de nem feltétlenül életveszélyesek.

SPORT.

— **A „Debreceni Tornaegylet“** szept. 30. vasárnap tartandó atletikai versenyére számos nevezés érkezett. — Budapest, Kassa, Nagyvárad, Arad, Nyíregyháza legjobb atlétái fogják a mieinkkel erejüket összemérni. — Hogy mily niveauon fognak állni a küzdelmek elég annak jellemzésére megemlíteni Póthi Nándor discos világ rikorder, Halmos Károly Kassa discos bajnoka, Mudin István (olimpiai bajnok) Bertalan Zoltán, Antal Pál Temesvár bajnoka, Nemes dr. Csehország örökös magasugró bajnoka, porosz rikorder, ki testi magaságát 15 cm.-vel már többször túl ugrotta Radóczy Károly a magyar testgyakorlók köre tagjának nevét, kik mellé helybeli derék atlétáink sorakoznak. Minden vonalon érdekes küzdelem. — Előjelekből ítélve e viadal és méltán számítható a D. T. E. eddigi sikereihez.

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Péntek: *Koldusgróf*, operette. (Másodszor.)

Szombat: *Miss Hobs*, vígjáték. (Hahnel Aranka fölépítéssel) *Élőszó.*

Vasárnap: *Piros bugyelláris*, népszínmű.

— **„Koldusgróf.“**

(Operette 3 felv.-ban. Zenéjét szerezte Ascher Leo.)

Még a függöny felgördültét is megtapsolta a nagyérdemű publikum. Ebben a színidény megnyitást üdvözölte és egyuttal bocsanatát tolmácsolta afelett, hogy a debreceni színház új idényét nem — more patriot — eredeti drámával, hanem operettal, még pedig idegen kompozícióval kezdték meg.

Unalmas első felvonás, élénk és változatos, fülbemászó dallamokban bővelkedő második és sablonos harmadik felvonás. Ezzel nyugtázzuk a bemutatott operettet. Úgyes

munka, bár nem egészen eredeti és letagadhatatlan sógorságot tart fenn a „Szegény Jonathán“-nal. Nem a „Bob herceg“ és „János vitéz“ hosszú életű fajtájából való, de néhány estén elszórakozhatunk vele.

A meséje — fölötté röviden — annyi, hogy az elszegényedett Koritowsky gróf (Polgár) főbe akarja magát lőni. Megakadályozzák benne, sőt Blackwen (Szalai Gyula) leszerekesztő bemutatja Stephenson Föbiás (Sarkadi) lányának a szép Malonának (Vida Ilona) és abba beleszeret. Külseje nem olyan, hogy körül léphetne fel, azonban egy a mulatóhelyről hazaseregülő vidám társaság pénzt csuszlat a markába és így módjában lesz a rangjához illő föllépés.

Csak hogy ugyane kertben időzik egy koldus-özvegyet, a melynek elnöke Slippel (Árkosi), a kinek Jessy a szép leánya. Ezek megrohanják, arra kényszerítik, hogy a kolduskaszinóba lépjen és Jessyt (Lónyai Piroska) nőül vegye. Ezzel végződik az első felvonás.

A II. felvonásban már Stephenson new-yorki rendőrőrnöknél lakik Koritowsky, mint Malona férje. Igen jól folynának a dolgai, csak hogy kolduscimborái és Jessy erősen kútatnak utána, bár őt csak álnéven ismerik. Odatéved Slippel, leissza magát és Stephenson elfogatja. Megjelenik elhagyott első neje Jessy és megtudja a valót. Haragjában elárulja a koldusgróf multját Blackwell szerkesztőnek, a ki lapjában az egészet leírja. A cikket a rendőrőrnök bálján felolvassák s bár ebben nevek nem szerepelnek, Malona felismeri benne Koritowskyt. A második felvonás csaknem drámai hatású jelenettel végződik; Koritowsky táncol két nejevel, kiknek egyike boszuját élvezi, másik bánatát rejti.

A harmadik felvonásból kitűnik, hogy Koritowsky eddig villányos szereléssel kereste kenyerét. Véletlenül a Stephenson házába kerül és a kis fiával találkozik. Természetes, hogy szent lesz a béke. A koldusbanda is leünik a láthatárról. A mese tehát nem tulságosan leleményes, de a játszi zene feledtetni velünk a hiányokat.

Az est érdekessége volt a szintársulat három új tagjának a bemutatkozása.

Érdeklődéssel vártuk különösen az új táncos-szubrett, Lónyai Piroska megjelenését. A közönség rokonszenvesen fogadta. Haogya nincs tulságosan sok, de tud vele bánni, van routine-ja, táncait sikkal és kellemmel lejt. Különösen tetszett tőle a II. felvonás budoár-kupléja, amelynek úgy szólván minden nűanszát kidolgozta. Első fellépte alkalmával — akarata ellenére — rendőri kihágásra adott okot, amennyiben bokráját nyujtottak fel neki a zenekarból, ez pedig tilos.

Szalai Gyula, az új tenorista, érces, szép hangú, jó megjelenésű fiatal színész. Legföljebb hadaró beszédéről kell leszoknia.

Vida Ilona is megnyerte a közönség tetszését; csinos leány és hangja is van.

Zilahy új akvizícióival tehát meglehetősen hatékonyan elégedve.

A régiakra térvő át, ki kell jelentenünk, hogy a címszerepet éneklő Polgár Sándor a legkövetkezetesebb színész széles e világon. Komikus szerepeiben megkacagtat, a szerelmesekben, amelyeket különös előszeretettel látszik hajszozni, még kacagtatóbb. Nem veszi észre magától ez az ambiciózus, jóra való színész, milyen ferdén fest a szerelmi pózolásokban? Ha a „Koldus gróf“ nem arat oly nagy sikert, a mennyit a reá fordított

gond érdemelne, ennek oka egyenesen az, hogy benne nincsenek és nem is lehetnek meg egy letilincselő modoru, elegáns és ifju bonvivaut szerepéhez kelő tulajdonságok. Ének-tudása és mig nem erőlteti, hangja van, egy-egy énekszámával („Nem szegény...“) hatást keltett, valamint érdemül tudjuk neki a darab kitünő rendezését és ensemb-lejét.

Kisebb szerepeikben a szokott jók voltak Szakácsné, Sarkadi, Arkosi, Karacs, Bérczi stb. Kedves volt a II. felvonásbeli gyerekek kar, élén az énnivalóan ügyes Arkosi Olgicával. A II. felvonásban csinosan táncoltak az új táncosnők, Feketéné és Kondásné. A zenekar szépen összetanult, a férfiak erőteljes, a női kar ma is a régi. Ah, nagyon is régi! Nyugodt lehet Zilahy Gyula, semmiféle szépségverseny nem fogja őket tőle elhódítani!

Hanem a társulat — legalább a színlapról ítélve — előkelő és nemes! Csupa „esy“, „y“ és „ss“! A régi fényes időköt eljük, a mikor a főnemesség és nemesség saját szögödek Thália szolgálatába. (gr)

Színházi hírek. Holnap szombaton f. hó 29 én Hahnel Aranka első fellépési színrekeürül Miss Hobbs vigjáték u dongság itt először. — Legközelebb szíre kerül a Pirosgyeláris Csepreghi Ferenc kitünő népszínműve a főszerepben Fóti Fridával Szakács, Arkosi, Bay, Polgár, Sarkadi, Szabó Gy. stb. — és a Bob herceg Husza Jenő népszerű operettje a műszerepben Lónyai Piroskával a többi szereplők Vida Ilona, Radó Anna, Arkony, Polgár, Deési, Sarkadi, Szabó Gy. stb.

TAVIRAIOR.

A szocialisták az általános választói jogért.

Budapest, szeptember 27. A nemzetközi szociáldemokrata párt vezetőse elhatározta, hogy október 7-én a parlament összehívását megelőző vasárnapon az országban, több mint száz helyen négyüléseket rendez. A gyűléseken sürgetni fogják az általános választói jog-törvény beiktatását és a hozandó határozati javaslatokat petíció alakjában, aztán a parlament elé terjesztik.

Az angolok Pozsonyban.

Pozsony, szept. 27. Az angol Elgthy Clubb tagjai ma délben ide érkeztek. Nagyszámu polgárság várta őket az állomáson. A polgármester üdvözlésére szívélyes szavakban válaszoltak. Délután megtekintették a város nevezetességeit.

Kirabolt vonat.

Moszkva, szeptember 27. A Moszkva-Rjezen vasutnak ezen az állomáson álló tehervonatát feltegyverzett emberek megtámadták és több láda fegyvert és éles tölényt raboltak.

Óriási vihar Granadában.

Madrid, szept. 27. Alicante (Granada) és Murcia vidéken borzasztó vihar dühögött. A vasuti közlekedést megszakította és a veteményeket elöntötte az áradat. Santo Nuevában sok ház beomlott. A romok alól 25 haltestet ástak ki eddig.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, szept. 27.

Buzakinálat és vételkedv mérsékelt. Szilárd iráyzat mellett 30000 métermázsa került forgalomba, közben 5 fillérrel magasabb árakon.

Idő: szép.

Buza októberre	14 50—42.
Buza ápríliser	15.06—08.
Rozs októberre	12 32—34.
Rozs ápríliser	13.00—02.
Zab októberre	13 84—86.
Zab ápríliser	14.00—02.
Tengeri augusztusra	—
Tengeri szeptemberre	10 18—20.
Tengeri 1907 májusra	23.80—24.
Répe augusztusra	—

Szerkesztői-posta.

Versolvasó. Természetes, hogy a ma megjelent „Változatok“ a véletlen jóváltából tele vannak az értelemre nézve súlyos sajtóhibákkal. Így a XXVII-ben: zebre — zebre, a XXVIII-ban: jobban — obbon, fonva — fonna, a XXIX-ben: pihenve — pihen ni, fonódva — fonó d na, leboritva — leborit na, elüzd — elüzd m. Természetes, hogy ilyen törülmények között nem is érthette meg a költeményeket.

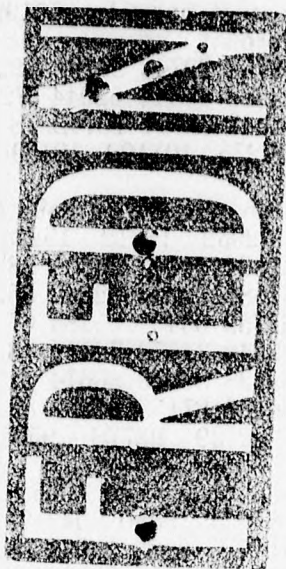
„Tiszaparti kis faluban.“ stb. Gyöngye remiszcen-
ciák ösmert versekből. Nem közöljük.

Közgazdaság.

Oszták Magyar Bank. A főtanács ma Budapest u Bilinsky lovag v. b. t. t. bank kormányzó elnöklésével tartott ülésében a Pranger udvari tanácsos vezértikár jelentésének meghallgatása után, mely a bank valamint a pénz és külföldi váltó helyzetét i merítette, elhatározta, hogy a bankkamatlábát 1/2% kal felemelik. Ennélfogva holnaptól, azaz szept. 28-ától a váltók, varránsok és értékpapírok kamatlába 4 1/2% ; állami járadékok, sorsjegyek és magyar tresor jegyek, valamint bankzáloglevelekre adandó kölcsönnél 5%, egyéb értékpapírok leszámítolásánál 5 1/2% tesz. A Pranger udvari tanácsos által felolvasott jelentés azzal okolja meg a bankkamatláb emelését, hogy a határos gazdasági területeken bekövetkezett pénzdrágulás nálunk a pénzpiac funkcionálásában bizonytalanságot okozott, melylyel szemben szükségesnek mutatkozik, hogy a közvélemény a jegybank főtanácsának szándékai felől felvilágosíttassék. Mindenekelőtt hangsúlyozva lett, hogy az oszták-magyar bankkal szemben téplált követelmények az utolsó napokban oly mértékben nagyobbodtak, hogy a kamatmentes bankjegykészlet, a mely a legutóbbi kimutatáskor még 72.6 millió koronára rugott, ma már teljesen el fogyott ugyannyira, hogy a jegybanknak a szeptemberi ultimora a kamatmentes kontingensnek lényeges túllépésével kell számolnia. Ezenkívül a külföldi piacok és a helybeli pénzpiac között a kamatláb tekintetében oly nagy lényeges különbszet mutatkozik, hogy külföldi váltók értéke mindinkább emelkedett, dacára annak, hogy a bank a piacot tekintélyes összeggel látta el. A főtanácsi ülésen a bankkamatláb emelésének kérdésében nem merült fel véleményeltérés, azonban hangsúlyozták, hogy a bankkamatláb csak 1/2% kal történő felemelésével, tekintettel voltak a honi általános gazdasági helyzetre és a bank a bankjegyadónak terhet, mely tudvalévöleg 5%-ot tesz, csak felarészben akarta a közönségre hártani.

Csak

Selle és Kary

legjobb

tisztító-szerét

vásároljuk minden finom lábelire.

Sárga és Fekete.

Kiváltképen ajánlatos,
Boxcalf, Oskaria, Chevreaux és Lakk-lábellikre.

Bécs, XIII.

KITÜNO MINOSÉGÜ

pörkölt

Kávé

mely izre, aromára és
zamatra felülmuhatlan —
naponta friss pörkölés

kapható 488—50—2.

Félegyházi János

motorüzemű kávé pörköldjében

Piac- és Miklós-utca sarok.

Legjobb szabásu

glace, svéd és szarvasbőr

keztyük

Schön Sándor

keztyü, köiszer és orvosi műszertárban

DEBRECEN,

Piac-u. 12. (Stenczinger-ház.)

Magyar Államvasutak

menetrendje.

Érvényes 1906. május 1 től.

Debrecenből indul:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	30
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	8	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	35
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmár (gyorsvonat)	d. u.	6	55
Csak Szatmár teher v. sz. sz.	este	8	24
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	17
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	8	51
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7	22
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f	d. u.	4	25
	reggel	5	35
	reggel	5	44
	d. e.	8	09
	d. e.	8	16
H.-Böszörmény	d. u.	11	11
B.-Sz.-Mihály	d. u.	11	20
felé	d. u.	4	34
	d. u.	4	47
	este	7	—
	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasutól	reggel	4	35
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4	56
O.-Kócs—Polgár felé m. á. v. től	d. u.	4	56
O.-Kócs—Polgár felé vásártérről	d. u.	5	18
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9	35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51
Budapestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 8 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 8 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	16
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (személyvonat)	d. u.	8	29
Budapest—Nagyvárad f. gyors	este	6	48
Budapest—Nagyvárad felől —	éjjel	9	24
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	8	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	48
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	46
Szatmár—M.-Szigetről — —	d. u.	4	12
Csak M.-Szigetről — — —	este	10	11
Szatmár felől — — —	este	6	40
Kassa—Miskolc felől — — —	este	8	19
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs	d. e.	11	31
	reggel	7	33
	d. e.	7	40
	este	6	22
	este	6	28
	d. u.	8	29
	d. u.	8	35
H.-Böszörmény	d. u.	7	44
felé	d. u.	7	54
	reggel	5	25
	reggel	5	35
	reggel	7	15
	d. u.	8	18

Keil-lakk

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil féle viasz-kenőcs keménypadló számára.

Keil-féle „Glasur“ fénymáz 90 fill.

Keil-féle arany-fénymez képkereteknek 40 fill.

Keil féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

KONTSEK GÉZA cégnél DEBRECEN.

Budapesten

Az egyetlen

Független

Ellenzeki

nagy napilap:

„AZ UJSÁG“

Előfizetési ára:

Egész évre: . . . . . 28 k.
Félévre: . . . . . 14 „
Negyedévre: . . . . . 7 „
Egy hónapra: . . . . . 2 k. 40 f.

Gyönyörű ALBUM-ajándék karácsonyra AZ UJSÁG minden előfizetőjének kivétel nélkül!

Megrendelési cím: „AZ UJSÁG“ kiadóhivatala,
Budapest, VII., Kerepesi-ut 54.

BORSAJTÓK

Különféle kivitelben és legnagyobb választékban

Debreceni Vasöntöde és Géplakatosság raktárhelyén:

Péterfia-utca 73. sz. (volt Bauer-gépgyár)
Telefon 467. sz.

Páratlan mintaraktára hazai- és külföldi legjobb gyártmányu

Mezőgazdasági-, szőlőmívelési-, borkezelési és háztartási gépeknek.

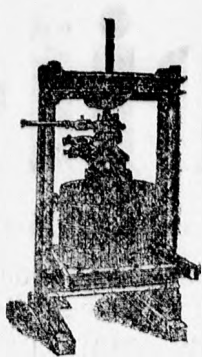
Kutszivattyuk gyártása és Kutfurási vállalat.

Schuller Sámuel

szoba-, ezimfestő, tapetirozó
és fényező

Debrecen, Simonffi-utca 25 sz. a.

Felvállal új épületek, lépcsőházak és
diszletek festését. — Izléses cégfeli-
ratokat, tapetirozást és mindenféle
fa- és vasbutor fényezéseket a leg-
divatosabb kivitelben és
legjutányosabb árban.

URSUS

Az Ursus borsajtók a
kolozsvári mezőgaz-
dasági kiállításon
dizs oklevéllel lettek
— kitüntetve. —

legtökéletesebb szabadalmazott
borsajtó, felsőnyomással három át-
tétellel. Vasgerendaszerkezet,
legmagasabb nyomó képesség, a
törköly egy darabban leemelhető;
a mint vasrészekkel nem érintke-
zik ezáltal a bor megfeketedése
kizárva. — Könnyű kezelés kevés
munkaerővel,

Honi gyártmány, szőlőszeti, borászati és pincészeti eikkekről, valamint,
vadászfegyverekről és vadászati felszerelésekről képes árlap ingyen és bér-
mentve. — Lőpor árusítás. 416.x 13.

Tóth Gyula vas nagykereskedő Debrecen.

Férfi-, fiu- és gyermek-ruhák

legelőnyösebb bevásárlási forrása

Neumann M.

os. és kir. udvari ruha szállító

Debrecen, Piac-utca 51. sz.

Magy. kir. főpostával szemben.

337-30-7

A perselyek az Iparbank kiállításában láthatók.

A Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank

a takarékossgot elősegítendő

mindenkinek, ki betevőink sorába lépni hajlandó,

egy acélból készült, csinos

Takarék-gyűjtő szekrényeket

ad kölcsön, ha első betétként 5 koronát fizet be, mely összeg a betevő tulajdonát képezi és betéti könyvet kap róla és kamatozik.

A takarékgyűjtő szekrényeket

zárva kézbesítjük feleinknek és csak egyedül mi nyithatjuk ki; szükséges tehát, hogy havonként legalább egyszer elhozzák azt hozzánk, hogy az összegyűlt legkisebb összegeket is átvegyük és kamatoztatás végett a betétkönyvbe bejegyezhessek.

Ha csak 20 fillért becsusztat naponta a perselybe, csodálkozni fog, hogy mily összegre nő az rövid 5 év alatt is. Tájékozásul szolgáljon a következő táblázat:

20 fillér naponként	5 év alatt növekedik	Tőke	Kamat	Összesen
40 " " "	5 " " "	365.—	37.98	402.08
60 " " "	5 " " "	730.—	75.96	805.96
80 " " "	5 " " "	1095.—	113.94	1208.94
1 kor.	5 " " "	1460.—	151.92	1611.92
2 " " "	5 " " "	1825.—	189.90	2014.90
		3650.—	370.80	4029.80

Kérjen tehát ily

Takarék-perselyt

a Debreceni Ipar- és Kereskedelmi Banktól.